Sondaj EY România: Controalele fiscale – unde se termină normalitatea și unde începe abuzul?

Aproximativ 70% dintre contribuabilii chestionați în cadrul unui sondaj EY România despre controalele fiscale se plâng de volumul mare de documente solicitat de către inspectori și peste 57% consideră că acestea nu sunt analizate cu atenția necesară. Acest sondaj realizat de EY România a inclus 75% mari contribuabili, 15% contribuabili mijlocii și 10% contribuabili mici.

Controlul fiscal în România rămâne o temă de mare actualitate oricând. Anunțat sau nu, mai rar sau frecvent, cu o tematică anume sau fără, procedură de altfel absolut necesară și obligatorie în orice sistem fiscal, rămâne o „sperietoare" pentru contribuabil.

Motivul este simplu și ține de premisa de la care pornesc autoritățile de control în verificarea contribuabilului român: este imposibil ca toate documentele, înregistrările, încasările și plățile acestuia să fie corecte, astfel că este inevitabilă impunerea de taxe și impozite suplimentare.

De-a lungul timpului, contribuabilii români s-au confruntat cu fel și fel de situații, generic denumite „nereguli de procedură", atunci când au trecut prin controalele ANAF. De la neavizarea unei activități de inspecție fiscală, la suspendarea repetată a controlului și de la necomunicarea delegării de competență, la neacordarea unui termen rezonabil pentru a pregăti discuția finală, fiecare s-a confruntat cu o situație sau alta, ori chiar cu mai multe în același timp.

Sub imperiul actualului Cod de procedură fiscală – în vigoare

din 1 ianuarie 2016 –, asemenea nereguli nu au încetat să apară, deși poate mai puțin frecvent și sub alte forme, unele dintre acestea chiar surprinzătoare.

Sondajul și-a propus să identifice aspectele activității de inspecție fiscală ce creează probleme și nemulțumiri contribuabililor. Cu alte cuvinte, ce elemente din actul de control îi stresează pe aceștia și cum ar putea autoritățile fiscale să ducă la un nivel superior calitatea activității de control a creanțelor fiscale.

Sondajul a identificat o serie de vicii care au dus, de altfel, la erodarea încrederii contribuabilului român în buna-credință a inspectorilor ce desfășoară activitatea de control.

Rea-credință din partea autorităților. Faptul că, în aproape 40% dintre cazuri, contribuabilii au avut inspecții începute în luna decembrie, fără nicio intenție reală din partea inspectorilor de a desfășura realmente activitatea de control. Practic, după o primă vizită, aceștia au revenit abia în anul următor, în ianuarie sau chiar mai târziu, singurul motiv pentru începerea controlului fiind acela de a nu se prescrie dreptul de a stabili creanțe fiscale pentru o anume perioadă.

Nerespectarea termenului de preaviz. În aproape 20% dintre cazuri, acest termen nu a fost respectat de către autoritățile de control ceea ce creează, din start, animozități între inspectori și contribuabilul care, neavând la dispoziție acest termen pentru a se pregăti (a strânge documentele și informațiile pentru control), este supus presiunii de a furniza rapid ce documente și informații îi sunt solicitate de inspectori.

Faptul că, în aproape 40% dintre cazuri, inspectorii nu au prezentat legitimația, ordinul de serviciu și/sau actul de delegare de competență, iar atunci când le-au prezentat, 43% dintre aceștia, nu au permis contribuabilului să le fotocopieze – acest lucru denotă neîncredere și generează

suspiciuni, afectând relația dintre contribuabil și inspector.

Un alt aspect grav identificat de sondaj este că, în 38% dintre cazuri, nu s-a permis contribuabililor să fie însoțiți de consultanți fiscali externi, iar în 44% dintre cazuri nu li s-a permis să aducă avocați la discuțiile cu echipa de inspecție. În Codul de procedură fiscală este prevăzut expres dreptul contribuabilului de a beneficia de asistență de specialitate, prin urmare, încălcarea acestui drept, cu bună știință, aduce evident atingere dreptului de apărare. De multe ori, conform răspunsurilor la întrebările din sondaj, inspectorii fiscali s-au declarat surprinși neplăcut sau chiar furioși de intenția contribuabilului de a veni însoțiți de consultanți externi sau cu avocați.

În 24% dintre cazuri, echipa de inspecție nu a ținut cont de rezultatele din controlul sau controalele anterioare și nici nu au argumentat de ce nu fac acest lucru, deși prin Codul de procedură inspectorii fiscali sunt obligați să țină cont de rezultatele anterioare, iar, în caz contrar, să argumenteze de ce nu se conformează acestei obligații.

În 75% dintre inspecții, deși a fost vorba despre un control prin sondaj (nu se verifică toate operațiunile și documentele contribuabilului), inspectorii nu au stabilit împreună cu contribuabilul un prag de semnificație pentru tranzacțiile ce urmau să fie analizate – spre exemplu, stabilirea ca verificarea să se efectueze asupra operațiunilor mai mari de o anumită valoare. Astfel, desfășurarea inspecției este îngreunată și se pierde timp cu investigarea unor aspecte ce pot fi nerelevante.

Majoritatea contribuabililor (aproape 70% dintre cei întrebați) se plâng de volumul de documente solicitat de către inspectori și li se pare că oricum nu sunt analizate cu atenția necesară (peste 57%). Este evident că aici lipsește o procedură agreată, pentru a stabili ce tranzacții să fie verificate, astfel că se merge haotic, în toate direcțiile,

până se găsește ceva, se cer multe documente pentru orice fel de tranzacție, ceea ce este extrem de împovărător și cronofag.

Rezultatele sondajului relevă clar și problema documentelor netraduse – în 74% dintre cazuri inspectorii nu au acceptat documente în alte limbi decât limba română. Este adevărat că legea (Codul de procedură fiscală) prevede că limba oficială este româna, dar inspectorii ar putea accepta, în cazul în care cunosc limba străină respectivă, să se uite mai întâi la documentele respective, cel puțin la aspectele care contează în tema de control, iar dacă este cu adevărat nevoie, contribuabilul să le traducă. În caz contrar, se pierde timp și se cheltuiesc bani cu traducerea unor documente sau informații ce se dovedesc, în final, nerelevante ori, mai rău, nici nu sunt luate în seamă de echipa de inspecție.

Alte aspecte care au rezultat din sondaj:

- în 37% dintre cazuri, contribuabilii consideră că inspecția a fost suspendată nejustificat de către inspectori;
- în 24% dintre cazuri, inspecția a fost suspendată pentru ca inspectorii să analizeze dosarul prețurilor de transfer, ceea ce este nelegal, pentru că analiza respectivă nu se poate face decât în timp ce inspecția se află în desfășurare;
- în 24% dintre cazuri, inspecția a fost suspendată după împlinirea termenului maxim de desfășurare a inspecției, ceea ce din nou nu este legal deoarece suspendarea poate interveni doar în timp ce inspecția se află în desfășurare, nu după ce ea ar trebui să înceteze;
- în 50% dintre cazuri, contribuabilii au semnalat că activitatea de inspecție nu a fost reluată imediat, ci după o perioadă de timp, ceea ce a prelungit nejustificat durata controlului. În practică, inspecția durează extrem de mult – deși termenul maxim este de 180 de zile, 47% dintre contribuabili susțin că inspecția asupra lor a durat 1-2 ani, ceea ce le afectează

activitatea economică, întrucât sunt nevoiți să fie permanent la dispoziția inspectorilor.

Un alt aspect îngrijorător este că 25% dintre contribuabili afirmă că li s-au cerut documente și informații de către echipa de inspecție în timp ce controlul era suspendat, deși legea o interzice.

În aproape jumătate dintre cazuri (46%), nu s-a ținut cont de jurisprudența națională sau europeană, în general cu motivarea că nu este vorba despre spețe identice, iar în peste jumătate (52%) dintre cazuri, discuția finală a fost doar o formalitate și nu a existat un dialog adevărat cu echipa de control, ci doar un monolog al acesteia – și asta doar atunci când există, deoarece în multe cazuri doar se face referire la faptul că deja contribuabilul a văzut concluziile controlului, întrucât a avut timp să citească proiectul de raport de inspecție.

Nu în ultimul rând, în 73% dintre cazuri, deși contribuabilul a depus un punct de vedere, concluziile expuse în proiectul de raport de inspecție au rămas neschimbate. Cu alte cuvinte, și de această dată se dovedește că punctul de vedere exprimat de contribuabil la finalul actului de control este doar o formalitate, inutil, la fel ca discuția finală, întrucât aproape niciodată nu se ține cont de acesta.

„Este evident că ceva trebuie să se schimbe radical în sistemul de control din România, ca mentalitate și unghi de abordare a contribuabilului de către autoritățile române, la care să se adauge componenta de prevenție, educație și sfat, pentru ca acesta să știe, pe viitor, cum să se conformeze regulilor fiscale. Exemple ca Germania, UK, țările nordice, dar și SUA, unde contribuabilul este mai întâi înștiințat cu privire la control și cum să se pregătească, lăsându-i-se la dispoziție un timp suficient de mare, încât să fie la zi cu absolut tot în momentul în care inspectorii ajung la ușa lor, ar trebui să fie modele de urmat și în România. Aceasta pare a fi totuși și intenția autorităților române care recent au

lansat în spațiul public un proiect de modificare a Codului de procedură fiscală ce conține asemenea propuneri. Așteptăm cu interes forma finală a acestora și, bineînțeles, intrarea în vigoare”, a declarat **Alex Slujitoru, Avocat în cadrul Băncilă, Diaconu și Asociații**.